

Forslag

til

Lov om nedlæggelse af Stats-Brandforsikringsfonden.

Fremsat den 14. januar 1960 af *finansministeren*.

§ 1. Den i henhold til lov nr. 101 af 6. april 1906, jfr. lov nr. 704 af 22. december 1920, oprettede Stats-Brandforsikringsfond nedlægges.

Fondens rettigheder og forpligtelser overgår til finansministeriet.

Finansministeren træffer de nærmere be-

stemmelser om afvikling af fondens forretninger.

§ 2. Denne lov træder i kraft den 1. april 1960. Samtidig ophæves lov nr. 704 af 22. december 1920 om Stats-Brandforsikringsfonden.

Bemærkninger til lovforslaget.

Stats-Brandforsikringsfonden blev oprettet ved lov nr. 101 af 6. april 1906. Det fastsattes i loven, at brand- og eksplosionsforsikringen af bygninger, maskiner og fast inventarium samt løsøre m. v., der tilhører staten eller sådanne statsinstitutioner, hvis indtægter og udgifter bestemmes på finansloven, påhviler fonden, idet erstatninger for indtrufne skader skal udredes af denne. Til bestridelse af disse erstatningsudgifter samt til dækning af udgifterne til genforsikringer, administration m. v. henlagdes til fonden en grundkapital på 5 mill. kr. Det blev ved loven bestemt, at fondens formue skulle holdes adskilt fra den øvrige statsformue, samt at eventuelle overskud skulle lægges til kapitalen, indtil denne havde nået et af finansministeren nærmere fastsat beløb, der dog ikke måtte udgøre mindre end 2½ pct. af de under fondens forsikringsområde hørende genstandes samlede værdi. Ud over renterne af kapitalen tillagdes der ikke fonden driftsindtægter.

Ved lov nr. 704 af 22. december 1920, der trådte i stedet for loven af 1906, ændredes sidstnævnte forhold, idet der i § 2, 3. stk., indeholdes bestemmelser om opkrævning af årlige bidragsbeløb hos de forsikringstagende styrelser m. v. i forhold til beløbene for de indtegnede risici. Den nye lov udvidede derhos fondens virkeområde til også at om-

fatte forsikringen af bygninger og løsøre m. v., for hvilke staten eller forannævnte statsinstitutioner er pligtige at yde erstatning for skade ved brand eller eksplosion, samt indførte en ny bestemmelse om, at det påhviler fondens administration at føre tilsyn med de indtegnede bygninger, løsøre m. v. for så vidt angår brandfareforhold og brandslukningsforanstaltninger.

Ved tekstanmærkninger på de årlige bevillingslove er fastsat visse ændrende og supplerende bestemmelser, således for bidragsopkrævning og for omregning af indtægningssummerne i forhold til stigningen i byggeomkostningsniveauet.

I henhold til lovens § 3, 1. stk., styres Stats-Brandforsikringsfonden under finansministeriet, og forretningerne ved fonden er henlagt under Det statistiske Departement.

De nærmere bestemmelser for fondens virksomhed er fastsat af finansministeren i vedtægter for fonden. Den nugældende vedtægt er af 11. februar 1921. Til denne føjedes under krigen nogle ændringsbestemmelser vedr. krigsskader — hvilke bestemmelser siden er ophævet — ligesom der på enkelte specielle punkter er indført ændringer.

Hovedsynspunktet ved oprettelsen af Stats-Brandforsikringsfonden var, at man ønskede en ensartet ordning af statens brandforsikringsforhold,

og at det fandtes bedst stemmende med god økonomi, at staten principielt blev selvforsikrer. For statens vedkommende måtte det gennemsnitlige årlige skadebeløb påregnes at være væsentlig mindre end den eventuelle årlige præmie til private forsikringssselskaber, og statens forsikringsbestand var iøvrigt af så stort et omfang, at den måtte kunne danne grundlag for en selvstændig forsikringsordning.

Efter erfaringerne fra den siden fondens oprettelse forløbne tid må de da anlagte synspunkter anses for rigtige, og da tilmed statens forsikringsbestand nu er af langt større omfang end i 1906, må den økonomiske fordel for staten ved at være selvforsikrer regnes at være væsentlig større end oprindeligt. Gennemførelsen af princippet om staten som selvforsikrer vil imidlertid kunne tilrettelægges på en enklere og mere rationel måde end ved den etablerede Stats-Brandforsikringsfond.

Det foreliggende lovforslag tilsigter således alene at ophæve fonden og den dertil knyttede administration, medens ordningen af statens brandforsikringsforhold fortsat agtes tilrettelagt ud fra princippet om staten som selvforsikrer.

Ved Stats-Brandforsikringsfondens oprettelse udgjorde værdien af de i fonden indtegnede genstande i alt ca. 300 mill. kr. I den første halve snes år efter fondens oprettelse steg dette beløb kun lidt, men derefter steg indtegningssummen, dels som følge af stigningen i statens virkeområde, dels på grund af prisudviklingen. Pr. 31. marts 1959 udgjorde indtegningssummen i alt 6 923 mill. kr., hvilket beløb antagelig må forhøjes til ca. 9 000 mill. kr., såfremt det skal svare til det nugældende prisniveau.

Fondens risiko voksede således langt stærkere, end det ved oprettelsen kunne forudses, og de $2\frac{1}{2}$ pct. af fondens risiko, som man i 1906 satte som minimum for fondens kapital, ville under de nuværende forhold andrage over 200 mill. kr. Allerede i 1920 fandtes tanken om en øget kapitaltilførsel til fonden uigennemførlig, og i stedet valgte man ved loven af 22. december 1920 at give fonden hjemmel til hos de forsikringstagende styrelser og institutioner at indkræve årlige bidragsbeløb i forhold til risikoens størrelse.

Imidlertid er beregningen og opkrævningen af disse bidrag forbundet med et betydeligt administrativt arbejde såvel for fonden som for de forsikringstagende styrelser, og dette gælder, uanset at beregningen af bidragene er stærkt forenklet, hvorved dog hensigten med indkrævningen samtidig i nogen grad er forflygtiget.

De fonden påhvillende erstatninger for skader,

der i fondens første 10-år (1906-07—1915-16) udgjorde gennemsnitligt ca. 60 000 kr. om året, er som følge af stigningen i fondens risiko steget og udgjorde i 10-året 1949-50—1958-59 gennemsnitligt ca. 3,1 mill. kr. årligt.

Antallet af skader har i sidstnævnte 10-år udgjort i alt 2 285 eller gennemsnitligt 229 årligt. Langt den overvejende del af dette antal falder på mindre skader, idet gennemsnitligt 157 skader årligt har været under 1 000 kr. hver og 50 skader årligt mellem 1 000 og 10 000 kr. Gennemsnitligt 22 skader årligt har andraget over 10 000 kr., men sidstnævnte skaders samlede beløb har udgjort omtrent 3 mill. kr. af ovennævnte samlede skadebeløb 3,1 mill. kr.

Stats-Brandforsikringsfondens aktiver udgjorde pr. 31. marts 1959 27,3 mill. kr., medens passiverne androg 11,0 mill. kr. I aktiverne indgår imidlertid „konto for katastrofeskader“ med 7,4 mill. kr., der er et aktiv af fiktiv natur, og endvidere er fondsbeholdningen opgjort til indkøbskurser, der var højere end de i dag noterede kurser. Bortses fra nævnte fiktive aktivpost, og sættes fondsbeholdningen til de noterede kurser pr. 31. marts 1959, fås som resultat, at aktiverne overstiger passiverne med ca. 6,6 mill. kr.

Under den skete udvikling har fondens kapital vel som hovedregel kunnet virke som finansiel stødpude for de indtræffende skader, således at svingningerne i disses årlige beløb ikke har påvirket statens driftsregnskab, men for at undgå en afgørende svækkelse af sine midler har fonden i to i de senere år indtrufne tilfælde af meget store skader måttet søge bevillingsmæssig hjemmel til at overføre disse til en konto for katastrofeskader med forventet dækning gennem tilskud fra statskassen. Det må under den nuværende ordning imødeses, at der også i fremtiden i enkelte år vil kunne opstå skader af en sådan størrelse, at retableringen ikke kan ske af fondens midler.

Hertil kommer, at det for staten som selvforsikrer næppe i alle tilfælde af brandskade er en rimelig og økonomisk ordning, at der for vedkommende styrelse fastsættes en erstatning, som er beregnet ud fra forsikringsmæssige synspunkter. Der er i princippet ikke forskel mellem de synspunkter, der i finansiel henseende må anlægges ved retablering af brandskader og ved behandling af andre spørgsmål om opførelse eller istandsættelse af bygninger eller anskaffelse af løsøre m. v. Når der f. eks. foreligger en totalskade på en bygning, synes det mindre velbegrundet, at en genopførelse sker ved udbetaling af en erstatning, der er fastsat efter den nedbrændte bygnings værdi og i almindelighed uden, at bevillingsmyndigheden har haft

F. t. l. om nedlæggelse af statsbrandforsikringsfonden.

adgang til at tage stilling til genopførelsen. Det må foretrækkes, at der ved retableringen anlægges sædvanlige bevillingsmæssige synspunkter fremfor forsikringsmæssige.

Som det fremgår af foranstående, har Stats-Brandforsikringsfonden en selvstændig administration, der varetager lignende funktioner som dem, der påhviler ledelsen af et privat brandforsikrings-selskab. Ved nedlæggelse af fonden vil en del af disse funktioner kunne bortfalde, og det er hensigten at lade de øvrige af fondens administrative opgaver overgå til de enkelte styrelser, medens fondens administration vil blive nedlagt.

Den ordning, der agtes tilrettelagt for afholdelse af udgifter til retablering af brandskader, vil hvile på princippet om staten som selvforsikrer og iøvrigt følge de almindelige regler for statens bevil-linger.

Som anført foran gælder det for en meget stor del af brandskaderne, at skaderne finansielt er af ganske ringe omfang. Endvidere er forholdet det, at den overvejende del af skaderne erfaringsmæs-sigt falder inden for de styrelser, som har en om-fattende bygningsadministration og normalt har bevillinger til vedligeholdelse af bygninger, anskaf-else af materiel m. v. af en sådan størrelse, at retableringsudgifter vil kunne afholdes heraf. Dette gælder navnlig statsbanerne og forsvars-ministeriet, hvorunder størstedelen af skaderne falder. Andre styrelser vil i større eller mindre om-fang være i stand til at afholde retableringsudgifter af de normale bevillinger. I de tilfælde, hvor reta-bering af en brandskade ikke kan finde sted af en foreliggende bevilling, må vedkommende styrelse søge bevilling, og dette bør ligeledes finde sted, når det drejer sig om retablering af omfattende skader, om genopførelse af bygninger efter totalskader og

iøvrigt, hvor almindelige bevillingsmæssige for-udsætninger taler derfor.

Det er finansministeriets hensigt i et cirkulære til samtlige øvrige styrelser at fastlægge de admini-strative regler for den fremtidige ordning på det område, som hidtil er blevet varetaget af Stats-Brandforsikringsfonden.

Det er således hensigten fremtidigt at afholde de udgifter, der hidtil har påhvilet Stats-Brandfor-sikringsfonden, under andre budgetter på finans-loven, og i forbindelse hermed foreslås det i lovens § 1, at fondens formue overføres til statskassen, idet dens rettigheder og forpligtelser overgår til finansministeriet.

Endelig foreslås det, at finansministeren træffer de nærmere bestemmelser om afvikling af fondens forretninger. Disse bestemmelser vil tage sigte på, at finansministeriet i en afviklingsperiode varetager de opgaver, som hidrører fra tiden indtil fondens nedlæggelse.

Om brandforsikringen af de til de kirkelige em-beder hørende bygninger er fastsat særlig bestem-melse i lov nr. 155 af 7. juni 1958, § 63, stk. 2, hvorefter forsikring sker gennem Stats-Brandfor-sikringsfonden eller med kirkeministeriets sam-tykke i et af staten autoriseret forsikringsselskab. Ved nedlæggelse af fonden vil disse bygninger således kunne overgå til forsikring i et statsaner-kendt forsikringsselskab.

I henhold til bestemmelsen i § 5, stk. 1, i lovbe-kendtgørelse nr. 455 af 23. september 1947 er ganske enkelte selvejende kirker — i alt 5 — ind-tegnet i Stats-Brandforsikringsfonden, og disse kirker vil ifølge nævnte bestemmelse ved fondens nedlæggelse kunne forsikres i en af staten anerkendt brandforsikringsforening i lighed med de øvrige selvejende kirker.